کێ بوو قسەی بە سیستەم گوت؟.. ڕزگار عومەر

لە پۆستێکی فەیسبووکدا، نوکتەیەك بڵاوکراوەتەوە. ئەم نوکتەیە بایەخێکی گرنگی هەیە لە کردنەوەی دەرگایەك بۆ تێگەیشتنێک لە ئەمڕۆمان لە گۆشەیەکی ترەوە. لە کاردانەوەی ئەم نوکتەیە لایك و کۆمێنت بۆ پۆستەکە هاتبوو، کە یەکێك لە کۆمێنتەکان لە ڕووی بایەخەوە تەواوکەری نوکتەکەیە. ئەم نووسینە قسە لەسەر ئەم نوکتەیە و ئەم کۆمێنتە دەکات، سەرەتا لە خوارەوە نوکتەکە و کۆمێنتەکە دادەنێین.

نوکتەکە:

کابرایەک دەچێتە بنکەی پۆلیس پێیان دەڵێت "بەبەغایەکم لێ ونبووە، پۆلیسی بنکە پێی دەڵێن ئینجا ئێمە چی بکەین! خاوەن بەبەغا پێیان دەڵێت ئەگەر دۆزیتانەوە هەرچی گوت تەعبیر لە ڕای شەخسی خۆی دەکات پەیوەندی بەمنەوە نییە".

کۆمێنتەکە:

"هەر لەبەر ئەم ترسە، ئەوە چەند ساڵە بە دوای بەبەغایەکی کەڕ و لاڵ دەگەڕێم دەستم ناکەوێ، تاقیبەکم بۆ بکە خێرت دەگاتێ".

لە پشتەوەی پڕۆسەی دروستبوونی نوکتە و دووبارە بەرهەمهێنانەوە و بڵاوکردنەوەیدا، لە پشتی پەرچەکرداری پێکەنین و زەردەخەنەمان بۆ نوکتە، توندوتیژییەکی سیستماتیك خۆی گرمۆڵە کردووە، توندوتیژیەك بریتییە لە چەپاندن – کبتکردنی ئازادی، ئازادییەك کە گەڕان بە دوایدا لە دەرفەتەکانی مێژووی تازەدا هیچ ڕێگایەکی کراوەی مسۆگەری نییە، زەرورەتی ئەم گەڕانەش لەئەنجامی نەمانی باڵانسی هێزدا، بەناچار هەموو ئەم ئاڵۆزییە و ئەم کەبتە بۆ دووەم جار کەبت دەکاتەوە و دەیکا بە پێکەنین بە نوکتە.

گرێی ئاڵۆز و دزبەیەکی ئەم نوکتەیە لەو خاڵەوە دەست پێدەکات کە کابرایەکە جۆرێك لە دڵنیایی هەیە لە دۆزینەوەی بەبەغاکە، ئەمەش تەنیا پەیوەندی بە تواناکانی هێزی پۆلیسەوە نییە لە ڕووی لۆجستییەوە، بەڵکو پەیوەندی بە دڵنیایی هەیە لەوەی هیچ لەم سیستەمە چاودێرییە ون نییە و ون نابێت (چەشنی ئەم جۆرە سیستەمە

لە ڕۆمانی ١٩٨٤ی جۆرج ئۆروێڵ باس كراوە)، لێرەدا كابرای خاوەن بەبەغا خاوەنی تەنیا یەك “موتڵەقە” كە ئەویش هێزی لەبن نەهاتوو و ئەفسانەیی سیستەمی چاوساغ و موراقەبەیە لە دۆزینەوەی بەباغەكە.

تا ئێرەش ئێمە تەنیا وا مامەڵە لەگەڵ توێكڵی دەرەوەی ئەم ترسەی كابرا دەكەین، توێكڵی ترسەكە دۆزینەوەی بەباغەكەیە، بەڵام ناووكی ترسەكە ئەوەیە بە دڵنیایی “من كەشف دەبم كە قسەم بە سیستەم گوتووە”، ئیتر لێرەدا لە یەک كاتدا دۆزینەوەی بەباغەكە كۆتایی پڕۆسەی گەڕان و سەرەتای دەستپێكردنی پڕۆسەی موحاسەبە و سزایە!

لۆژیكی پەنای بەرهەمهێنانی نوكتەكە زۆر ئیلتیزامی بە سنوورە داخراوەكانی دۆخی چەپاندنەكە (كەبتەكە) كردووە، بۆیە زیرەكانە، بەڵام بە مەكشوفی دەیەوێ وا نیشان بدات كە ئۆبگێكتیڤەكە بەبەغایەكی وێڵە، بەڵام لە ڕاستیدا ئۆبگێكتیڤەكە خاوەنی بەباغەكەیە، كە ب□ پ□□ی خۆی دەچێتە بنكەی پۆلیس، بۆ ئەوەی پێشوەختە “پاكانەیەك” بكات بۆ تاوانێك كردوو□یتی.

ترسی خاوەنەكە ئەوەندە ئۆرگانی و بەهێزە كە دەیەوێ ئەڵقەكانی ئەم ڕووداوەی بەڕێوەیە “ئاشكرابوونی خۆی” لە ڕووی كات و زەمەن نا، بەڵكو لە ڕووی قەبارەی پەرەچەكردار كورتتر بكاتەوە، بەم چوونەی بۆ بنكەی پۆلیس برێكێك لەو هەیەجانە پڕ لە دڵنیاییە وەردەگرێت كە ڕەنگە “مەرگ”ی بەدوادا نەبێت، بەڵام گرێیەكەش لێرەیە كە سامی كەشف بوون لە بەرانبەر سیستەم لە خودی مەرگ كاریگەرترە، بە تایبەتی چاوەڕێكردنی چركە بەچركەی ئاشكرابوون بە جۆرێك تۆقێنەرە كە زەمەن چیتر پێوەرێك نییە، بەڵكو “حەتمیەتی ئاشكرابوونە” كە یەقینترین ماشێنی مسۆگەركردنی كۆتایی چاوەڕوانكردنی ڕووداوەكەیە، بەڵام هێشتا كابرا لە هەوڵی ئەوەدایە بەلای كەمی “نەفیكردنێكی پێشوەختە” تۆمار بكات، نەك بەوەی لە ناخی خۆی باوەڕی بەوە هەبێت كە ئەم نەفییە قەناعەت بە ئەفسەر و موحەقیقی بنكەكە دەكات، بەڵكو ئەو ناڕاستو□خ□ لە تەواوی هێزی لاشعوری خۆیدا بە شوێن تۆماركردنی ئیعترافی□ك□ بە شێوزای “ئیعتیراف نەكردن”، بۆیە كاتێك دەڵێت هەرچییەك بەبەغاكە گوتی ڕای شەخسی خۆیەتی، ئەمە لە دیالێكتیكی ئاوەژووی (دەروون و زماندا) نەگوتراوی ڕاستەقینە جێی لەق دەبێت بۆ گوتراوێكی ساختە لەبەر بەرانبەركێی دوو لۆژیكی جیاواز نا، بەڵكو لە بەر دۆڕانی “پاڵنەرێک” لە بەرانبەر “پاڵنەرێک”ی تردا.

ئەتمۆسفیری تەواوی نوكتەكە لەسەرەتاوە تا كۆتایی ئەو ئیحایەی تێدایە كە كابرا قسەكەی كردووە، ئەو ئیحایەشی تێدایە كە ئەستەمە

موحەقیقی بنکە باوەڕەی پێ بکات، واتا نەگوتراوە ڕاستەقینەکە کە لە زمانی زنجیرەیی نوکتەکە هیچ شوێنێکی نییە، بەڵام لە هەموو ڕوویەکەوە گەیشتووە و ئامادەیە، نەگوتراوە مەکشوفەکە ئەوەیە “هەرچییەك لە بەبەغاکە گوێتان لە بوو قسەی منە”، بەڵام خاوەن بەبەغاکە زۆر بەلاوازی سەرکەشییەکی سوریالی دەکات کە زیاتر لە هەڵبەزین و دابەزینی مریشکی سەربڕاوی بە سەر دەکات، ئەمەش هیچ پەیوەندییەکی کۆمەڵایەتی و زاتیی نەماوە بە “جورئەت” هەبێت یان نەبێت، بەڵکو وەکوو قوربانییەک بە مەکرەوە دەیەوێ دوا کارت بەکاربهێنێت، ئەو پەنا دەباتە بەر سیحری زمان !

چونکە زمان ئەو ئومێدەی پێدەدات کە بتوانێت دوا گەمەی گەمەکی دەڕاو بکات لە قەناعەتپێهێنانی سیستەمی سیخوڕی، ئەوەش بە مەبەستی “ڕزگار”بوون نییە لەو کردەی لە دەستی دەرچووە، بەڵکو تەنیا دەیەوێ مەودای تەحەمولکردنی تەقانی کەشفبوون و پەرچەکرادری سیستەم درێژبکات.

هەم نوکتەکە و هەم کۆمێنتەکە لە پەیوەندییەکی بەتینی هاوکێشە و پڕەنسیپە دەروونییەکانی “درکاندن- یان قۆناغێك واوەتر دانپێدانانی “ناڕاستەوخۆ”ن. دکتۆری دەروونی بەر لەوەی نەخۆش بگەیەنێتە قۆناغی درکاندن، جا درکاندنەکە بە قۆناغی “نەفی” تێپەڕێت یان نا، دۆخێك لە متمانە دروست دەکات بە نەخۆش وەکوو تاقە دەرفەتی داگرتنی ئەو بارە قورسە لە ناکۆکی و پەشێوییەکانی ناوەوە.

سۆشیال میدیا وەکوو هەڵبژاردە دیزاین نەکراوە بۆ ئەوەی ڕۆڵی هەمان ئەو متمانەیە ببینێت کە دکتۆری دەروونی بە نەخۆش دروستی دەکات، بەڵام فەیسبووک لە تەمەنی ئێستای خۆیدا بارگاوی بووە بە زۆر دیاردە کە دوورە لە ئامانجی دروستکردنی، هەندێک ئەرکی نافەرمی بەسەر بارکراوە کە “ئاڵودەبوون” لە نێویدا [illegible] کۆمەڵایەتییەکەی گێڕیوە بیکا بۆ عیادەیەکی دەروونی نافەرمی، بەدڵنیاییش “ناتەندروست”ی گشتی خۆڕایی، کە ئەرکە سایکۆلۆژییەکە تەنیا بریتییە خولقاندنی فەزای نمایش و دەرخستن و درکاندن، بە تەعبیرێکی تر هەمان ئەرکی “گوێگرتن”ی دکتۆری دەروونی دەبینێت، بەبێ ئەوەی لە بەرانبەردا هیچ بەرپرسیارێتییەکی لە چارەسەر هەبێت.

لەم نێوەدا نەخۆشییەکان و نەخۆشەکان وەکوو تەوژم و شەپۆلی کۆمەڵایەتی بە ئاڕاستەی جیاواز دێن و دەچن، کە تەشخیس-

دیاریکردنی پرسیاری ئەوەی کە “نەخۆشە” گرنگییەکی ئەخلاقی یان تەندروستی نەماوە، بەڵکو دەرهاویشتەکانی ڕێزانەی ئەم هەموو “درکاندنە” دەستەجەمعیانە وەکوو سیمپتۆمی عیلەتی سیستەمێکی سیاسی ڕێق لە پشتی نوکتە و نەفرەتەکانی ئەم فەزا کۆمەڵایەتییە خۆی مەڵاس داوە.

ئەم فەزا کۆمەڵایەتییە تا سنورێکی بێ سنوور کراوەیە تا ڕادەیەکی ترسناک کراوەیە کە هەموو تراژیدیایەک تەنیا بە فلتەری کۆمیدیا بۆی هەیە بگاتە جێ، کە ئەمە خۆی لە ئەنجامی کۆتاییدا مەبەستی کۆتایی “درکاندن” خاڵی دەکاتەوە و بۆیە ئەو ڕادە لە بەرهەمهێنانەوەی تراژیدیا بە ڕوخساری کۆمیدیا جۆرێك لە ئەبەدیەتی سروشتی وەرگرتووە و لە دووبارەبوونەوە ناوەستێ.

کاتێ کۆمێنتەکە دەخوێنینەوە لە بەرانبەر درکاندنێکی گاڵتەئامێزدا بانگەوازێك دەبینین، هەڵبژاردەیەك دەبینین کە بریتییە لە دەزینەوەی بەبەغایەکی لاڵ کە قسەکانمان بە سیستەم نەگەڕێتەوە و کەشفمان نەکات، هەڵبژاردەی گەڕان بە دوای بەبەغای لاڵ لە هەمان کاتیشدا مانیفێستی “قسە نەکردنیشە” تا ئان و ساتی دەزینەوەی مەحاڵێك (بەبەغای لاڵ) !

ئەم هەڵبژاردنە بە بەراورد بە ئەوسەی نوکتەکە هەڵوەستەکە چەند قەناغێك لە پاشترە و خۆپارێزە لە ئاکتی قسەکردن، چونکە ئەو مەرجی پێشوەختەی قسەکردن دەبەستێتەوە بە مەحاڵێك کە قسەکردن نەگاتە گوێیەکانی سیستەم، بە کورتی پێشنیاری “بێدەنگی و کپییە”، بەڵام بە یەك جیاوازی لە هەموو جۆرە هەڵبژاردەیەکی تری بێدەنگی کە ئەویش ئەو لێرە بانگەوازێك دەکا بۆ بێدەنگبوون.

ئەم بانگەوازە ڕاستە لە دەم و لە شوێنێك دەردەچێت کە لە ڕووی واقیعییەوە دەبێ دووربێت لە بەرژەوەندی سیستەم، بەڵام بە مەبەست یان لە ئەنجامی فەشەلی فلتەری گەڕینی تراژیدیا بۆ کۆمیدیا بێت، نامەی سیستەم دزە دەکاتە نێو درکاندنەکان، نامەیەک بۆ ڕوخسارێکی پاسیفیست و سەرگەردان، بەڵام بۆ ناوەڕۆکێکی دیسپلینخواز دەچرپێنێ بە گوێماندا کە “بێدەنگی” هەڵبژاردەیەکی مومکینترە لە “دەنگ هەڵبڕین”، بوونی بەبەغایەکی لاڵ ئاماژەیەکە بۆ فەزایەکی ئەمینتر و دەنیاتر کە قسە بە سیستەم ناگات و هیچ سزایەك لە ئارادا نابێت، لەوەش گرنگتر ئەگەر بەبەغای لاڵت دەست بکەوێت، واتا خەت بخەیتە گەرەوەی هەڵومەرجی مەحاڵەی قسەکردن، ئەو دەمەی لە تەقاندنە ترسناکەکە پارێزراو دەبیت لە تەقاندنی چاوەڕێکردنی ئاشکرابوونت

گفتوگۆ لەگەڵ هونەرمەند شەرزاد حەیدەری.. هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند شەرزاد حەیدەری: موزیکی کورردی وەك میلۆدی هیچی کەمتر نییە لە ئاستی میلۆدییەکانی جیهان
هونەرمەند شەرزاد حەیدەری: پەیمانگاکان لە کوردستان ،بۆتە پێگەیەکی زۆر پیرۆز بۆ پێگەیاندنی چەندین هونەرمەند
هونەرمەند شەرزاد حەیدەری:لەسەردەستی هونەرمەند(زرارمحەمەد مستەفا) ئەلف و بێی موزیك فێربووم
هونەرمەند شەرزاد ئەکرم حەیدەری ناسراو بە (شەرزاد حەیدەری) یەکێك لە ژنیارە بەتوانەکانی کوردستان دەستپێکی هونەرییەکەی دەگەڕێتەوە بۆ تیپی موزیکی پاشای گەورە لە شاری رواندز کاتێ لە 1-7-1977 یەکێك دەبێت لەدەستەی دامەزراندنی تیپی موزیکی پاشای گەورە ئەو لەگەڵ چەندین تیپی موزیکی ناوداری کوردستان عێراق کاری کردوە وەکو تیپی مۆسیقای پاشای گەورە، تیپی مۆسیقای سلێمانی، تیپی سەمفۆنیای نیشتمانی عێراق، گروپی موزیکی پەیمانگەی هونەرجوانەکان، ئۆرکێسترای کوردستان تیقی ،گورپی موزیکی پەیمانگای هونەر جوانەکانی هەولێر ..چەندین بەرهەمی ناوازەی هەیە ئێمە بۆ زیاتر ئاشنا بوون بە چالاکییەکانی لە نزیکەوە بە چەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.
هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

***سەرەتا بابزانین دەسپێکی هونەرمەند شەرزاد حەیدەری چۆن دەستی پێکرد؟**

- ئەگەر ئاوڕێك لە رابردوو بدەینەوە لە رووی هونەرییەوە کۆمەڵگەکەمان زۆر گرنگی بەهونەر نەدەدا بەڵکو زۆر جاریش بەچاوێکی سووك سەیری هونەریان دەکرد، ئەمەش تاکێکی ناو ئەو

کۆمەلگەیەین بۆیە بۆمنێك لە تەمەنی منداڵیم ئەستەم بوو کاری موزیك بکەم بەڵام خانەوادەکەمان کە لە بنەماڵەی (حیدەری□کان) نین، باوکم بە (ئەکەرم حیدەری) ناسرابوو،تارادەیەکی زۆر باش حەزی لە بواری رۆشنبیری هونەر بووهەر بۆ یە ئەوهاوکارم بوو، کاتێ باوکم لە سەرەتای حەفتاییەکانی سەدەی رابردوو سەرۆکی شارەوانی شارۆچکەی (هەریر) بوو ئەو کات لەو شارۆچکەیە خوولێکی هونەری موزیکی کردەوە ئەوە دەرفەتێکی زۆر باش بوو بۆمنێك چونکە هەرلەو خوولەوە حەزو و ئارەزووم بۆ موزیك دەستی پێکرد بەتایبەتی بۆ ئامێری کەمان.

دوای ئەوە ئێمە ما□م□ان گواستراوە بۆ شاری رواندز لە قوتابخانەی پاشای گەورە دەستم بەخوێندن کرد بە هۆی بوونی مامۆستا (زرار محەمەد مستەفا)، کە مامۆستای هونەر بوو لە قوتابخانەکە ئەو مامۆستایە گروپێکی سرودو گۆرانی لە نێو قوتابیان پێك هێنا کە لە زۆربەی چالاکییەکانی قوتابخانە بەشدار بووین ،لە 1-7-1977 مامۆستا زرار خوولێکی موزیکی لە وەرزی هاوین دا کردوە بۆ ئامێرەکان (کەمان، عود ساز، ئۆکۆردیۆن، بانگۆز،ئیقاع، گیتار) بەندە لەسەر ئامێری کەمان لە خوولەکە بەشدار بووم، دوای 3مانگ لە راهێنان و پرۆڤە کردن لە 1-10-1977 یەکەم نمایشمان لە نێو گۆڕەپانی قوتابخانەی پاشای گەورە بەبۆنەی دەستپێکردنی سال□ی نوێ خوێندن سازکرد، ئیتر لەو ساتەوە تیپی مۆسیقای پاشای گەورە کەوتەچالاکی هونەری ئەندامانی تیپەکەیش بریتی بوون لە (چەتۆ ساڵح نەورۆز، شێرزاد حەیدەری، سیروان عەبدوڵڵا،ئامانج غازی، فاروق باپیر،سەید ئەحمەد رواندزی،رزگار جەودەت، رێبوار نوری، بژار نوری..).

دوای ئەوە لە سالی 1981 لەپەیمانگەی هونەر جوانەکانی موسڵ / بەشی مویك وەرگیرام و لەسال□ی 1986 بەپلەی زۆر باش دەرچووم، لەهەمان کاتدا لەگەڵ تیپی مۆسیقای پاشای گەورە لە چالاکییەکانمان بەردەوام بووم و چەندین بەرهەمان بۆ گۆرانیبێژان تۆمار کرد وەکو هونەرمەندان (نجمەی غوڵامی، کاڵی، ئەبوبەکری لەکزی، هاوتا ئەسعەد، وەلی دۆسکی، سلێمان ئەحمەد، خدر بێجانی، سەلام وسامان مرادی چەندانی تر..

وێستگەیەکی تری ژیانی موزیکیم لە سال□ی 1987تا 1990 ئەندامی تیپی سەمفۆنیای نیشتمانی عێراق بووم زیاتر لە (40) کۆنسێرت بەشدار بووم لە سال□ی 1996-2000 چەندین خوولی موزیکم لە شارەکانی (رواندز، رانیە، سۆران) کردۆت□و□ ب□رهەمی باشی

هبوو چندین کادری هونری ل بواری موزیك پگیشتن .
هروها لسنووری شارکانی (سلمانی، هولر،رانیی، هبج، چوارقون) چندین کنسرتم ئنجام داو هر لم سانش لپسراوی هونرمندانی راپرین بووم.
ل سانی 2005-200 ئندامی ئجوومنی بای یکیتی هونرمندانی کوردستان بووم ل سرتای سالی 2000 پیمانگی هونر جوانکانی رانیمان دامزراند و دوای ئو وسگی ژیانم گواستو ب شاری سلمانی و سای 2000 تا 2022مامستای پیمانگی هونرجوانکانی سلمانی بووم بشدار سرجم چالاکییکانم کردوو وکو ژنین، دابشکردنی مزیك، ئستاش مامستای بشی مزیکی پیمانگی هونرجوانکانی هولرم جگ لوش بشداری زیاتر ل (100) برنامی تلفزینییم کردوو .
بماوی (2) سا بشداری خوولی هاوینی موزیکم کرد ل زانکی مزارتیم ل واتی نمسا، لوش بشداری چندین کنسرتم کرد .

▪ **دیار خاون ئرشیفکی دومند باش بابزانین کن ئوانی هاوکارو پاپشتیان کردوویت ل بواری موزیك دا؟**

▪ بگومان زرن ئوانی هاوکارو پاپشتیان کردووم، سرتا زر سوپاسی خانوادکم دکم ک هاوکاری زریان کردم ب ئوی بچم نو جیهانی موزیك،ل همان کاتدا مامستای هونرمند(زرارمحمد مستفا)، هاوکار و پاپشتی زری کردووم لرگی ئو هونرمندو فری ئلف و بی موزیك فربووم ، بی هات دمرم منتباری دبم چونک جگل هونر همیش رنمایی و ئامژگاری دکردین ب ئوی ببین تاککی بسوودی ناو کمگ.

***وکو ئندامکی کارای تیپی مزیکی پاشای گور، بچی ل ئستادا تیپک برهمتان نی؟**

▪ تیپی موزیکی پاشای گور تا سای 1993 کاروچالاکی بردوامی هبوو ب ئاستکی زر باش، بام بداخو بهی شی ناوخ زربی ئندامانی ئو تیپ پرت باوبوون هندکیان ب دروی وات کچیان کرد، هندیکان ب شارکانی هولر و سلمانی هروها بژوی ژیانیش کاریگری خی هبوو بی نمان توانی وکو جاران کببینو و چالاکی ئنجام بدین. بام لئستاو ماوی دووسا خمان ککردتو، چندین لاوی تاز موزیکیش دورست بوو، بهی کردنوی

پەیمانگەی هونەرجوانەکانی رواندز توانیمان لە مانگی هەشتی 2023 (دیدار و فیستیڤاڵی رۆژی هونەر) ئەنجام بدەین، بگەرێینەوە سەر کارەکانمان بەوهیوایەی بتوانینن لە 2024-7-1 کە رۆژی هونەرە لە رواندز فیستیڤاڵێکی نایاب بەو بەنێیەوە ئەنجام بدەین.

***کامەن ئەو هونەرمەندانە، کە بە ژنیان سەرسامیت و کاریگەریان لەسەر تۆ هەبوو؟**

▪ ئەوەی راستی بێت من زۆر سەرسام بووم بە ژەنینی هەردوو هونەرمەندی گەورەی کورد (ئەنوەر قەرداغی) و (دلشاد محەمەدسەعید) ئەو دوو هونەرمەندە لە باری ژەنین و ئامادەکار و دانانی موزیك بەتوانان لە هەمان کاتدا رۆڵێکی بەرچاویان هەبوو لە خزمەتی هونەری موزیکی کوردی.

چۆن موزیکی کوردی، دەگاتە ئاست موزیکی جیهانی؟

▪ موزیکی کورردی وەك میلۆدی و فۆرم هیچی کەمتر نییە لە ئاستی میلۆدییەکان و فۆرمەکانی موزیکی تری جیهان،بەڵام لەبەر خاڵێك هەیە ئەمەی موزیسیانەکان یاخود ئەوانەی لە بواری (دانان)ی موزیك کاردەکەن دەبێت سوود لە تیۆرییەکان و جوانکاریانەکانی موزیکی جیهانی وەربگرین، لە نەوە میلۆدیەکانی خۆمان بەکاری بین ئەو کاتە موزیکی کوردی بەرەو ئاستێکی باشتر دەڕوات لەم بوارشەدا کەمەڵێك لە (کۆمپۆسەرەکان) دانەرەکانی موزیکی کورد کاریان لەسەر ئەمە شێوازە کردووە موزیکی کوردیان گەیاندەتە ئاستێکی باش وەکو هونەرمەندان (عەبدوڵا جەمال سەگەرمە، دلشاد محەمەد سەعید، کارزان محمود فقێ، زۆزك قەرداغی…هتد)،ئەم هونەرمەندە بەرێزانە لە کوردستانی باشوور کاری نایابیان ئەنجام داوە.

***وەکو هونەرمەندێك، لایڤ موزیك بە ژنیار تاچەند پێویستە؟**

▪ من دەمێکە وتوومە موزیکی راستەوخۆ یاخود (لایڤ موزیك) کارێکی ئاسییە،وەك کارەکانی تری ژیان ،لە هەموو بوارەکاندا،بەڵام بەمەرجێك ،موزیکی کوردی نەکاتە قوربانی موزیکی تورکی و عەرەبی ئەوانی تر.ڕوون و ئاشکرایە ژەنیارەکانمان ئەرك و شەو نەخونیان زۆر کردوە تابگەن بە ئاستێکی باشی ژەنیین تا بتوانێت ژیانی ئاسایی خۆی دابین بکات لە رێگەی لایڤ موزیکەوە وەك هەموو پسپۆرییەکانی تری ژیان. بەداخەوە ئەم کارە تەنها لەناو کوردا کارێکی نامۆیە یاخود بە باشی نازانن،کەچی لە هەموو دونیا ئەم کارە

بەرێزییەوە سەیری دەکرێت ئەوانەی لایف موزیك دەکەن ژنیاری زۆر باشن و ئاستێکی زۆر باشیان هەیە نابێ ئەوەشمان لەبیر بچێت ژەنینی راستەوخۆ زۆر قورسترو گرانترە لە ژەنینێك کە بەشێوەی تۆمار کردن بێت ،لەهەمان کاتدا لایف موزیك توانستی ژنیار بەهێز دەکات لەرووی کردارییدا.

***لەنێو موزیکی کوردیدا،لەئێستادا چەندین فۆرم وشێوازی جیاواز هەن ئاستی موزیکی کوردی چۆن دەبینیت؟**

- موزیکی کوردی خاوەنی چەندین فۆرمی جوانی موزیکین ،چەندین فۆرمی موزیکمان هەیە وەك (حەیران،لاوك، قەتار، ئەڵاویسی، سیاچەمانە...) ئەمانە نموونەی فۆرمی جوانی کوردین ، بەڵام دەبێت بەشێوەیەکی زانستی کاری لەسەر بکرێت بۆ ئەوەی جوان و پیرۆزتریان بکەین وبە موزیکی گەلانی جیهان بیاناسێنین.

***بەرێزتان ساڵانێکە مامۆستای بەشی موزیکن لە پەیمانگەی هونەرجوانەکانی سلێمانی و هەولێر چۆن دەڕوانیتە ئاستی قوتابیان ؟**

-پەیمانگەکان لە کوردستان ، بۆتە پێگەیەکی زۆر پیرۆز بۆ پێگەیاندنی چەندین هونەرمەند لە هەموو بوراەکان دا بەتایبەتی لە بورای موزیك زۆربەی هەرە زۆری ژنیارە بەتوانەکان دەرچووی پەیمانگەی هونەرجوانەکانن ،لە ئێستادا چەندین تیپی موزیکی لەکوردستان هەن بەشی زۆریان بەرهەمی ئەم شوێنە هونەرییەن بۆیە کاریگەری ئەرێنی هەبووە ، بەڵام من لەگەڵ زۆری بەری نیم لە کردنەوی ئەو هەموو پەیامانگەیانە بەباشی نازانم ناکرێت لەهەر شارێك پەیمانگە یەك هەبێت ، بۆیە من پێشنیار دەکەم پەیمانگاکان کەم بکرێتەوە چونکە ئەوەندە کادیری هونەری زۆرمان نییە بۆئەوەی ئەو هەمووپەیمانگەیانە بەرێوە ببن.

***ماوەیەکە لەگەڵ چەند هونەرمەندێك،خەریکی دانانی میتۆدێکی هونەرین بۆ وانەی پەروەردەی هونەری لە ناوەندەکانی خوێندن ئەکرێت روونکردنەوەیەك لەسەر ئەم بابەتە بدەیت ؟**

- ئەوەی راستی بێت لە ئێستادا لە وەزارەتی پەروەردە لە بەرێوەبەرایەتی پرۆگرامەکان خوێندن من وەك سەرۆکی لیژنەی ئامادەکردنی رێبەری مامۆستا و پرۆگرامی خوێندنی پەروەردەی هونەرم بۆ بازنەکانی (1،2) وبەشێوەی دیجیتاڵکردنی پرۆگرامەکانی خوێندن بۆ ئەو بازنانەی لەسەرەوە ئاماژەم

پێکرد بەم بەستی تۆمارکردن و دانانی ئاواز بۆ هۆنراوەکانی ناو دەسپاکی لەگەڵ ئەندامانی لیژنەکە کاری زۆر باشمان کردووە لەئێستادا گەیشتونەتە قۆناغی کۆتایی کارەکانمان هەنگاوی باشمان بڕیوە.
سەبارەت بە وانەی پەروەردەی هونەر و میتۆدەکان و ڕێبەری مامۆستالەم بوارەشەدا کاری زۆر باش کراوە بەپێی پسپۆرییەکان واتە هەرسێ بەشە هونەرییەکە(موزيك،شانۆ وشێوەکاری)، بۆیە ئەو ڕێبەرە ،زۆرگرنگ دەبێت بۆ مامۆستایانی وانەی پەروەردەی هونەری، بەوهیواییەی لە ساڵی داهاتووی خوێندن ئەو ڕێبەرە بە مامۆستایانی هونەری ئامادە بێت ببێتە فاکتەرێکی باش بۆ وانەی پەروەردەی هونەری.
***ئێمە لە کۆتایی ئەم هەڤپیڤینەدا زۆر سوپاست دەکەین.**

- منیش سوپاسی ئێوە و خوێنەران دەکەم زۆر سوپاس.

ئایا سۆسیالیزم لە ئێراندا

دادەمەزرێت؟ (بەشی کۆتایی)..
حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی:کاوە عومەر دیمانەی حەسەن سالحی لەگەڵ حەمید تەقواییدا

حەسەن سالحی: ئەو ئاڵوگۆڕانەی باست کرد لە ڕوانگەی ئابووری و کۆمەڵایەتییەوە چ ڕۆڵێکی دەبێت لە ئێرانی سۆسیالیستیدا؟

حەمید تەقوایی: سەرەتا پێویستە ئەوە ڕوون بکەمەوە کە ئەمە دەمانەوێت کۆمارێکی سۆسیالیستی لە ئێران دابمەزرێنین و لە هەر شوێنێکدا لەم چاوپێکەوتنەدا ئاماژە بە ڕێوشوێنی “ئێمە” بکەم، مەبەستم ئەو ڕێوشوێنانەیە کە حزبی ئێمە پێی وایە دەبێ لە لایەن دەسەڵاتی شوراییەوە ئەنجام بدرێت لە کۆمارێکی سۆسیالیستیدا. پێشتر سەبارەت بەو ڕێوشوێنە دەستبەجێیانەی کە دەبێ لە دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی بگیرێنەبەر، ڕوونم کردەوە. لێرەدا تەنیا ئەوەتان بیردەخەمەوە کە لابردنی دەستبەجێی مافیای ئابووری کە خاوەنی زیاتر لە ٥٠٪ی ئابووری ئێران لە ژێر دەستی ئەواندایە. بەخۆڕایی کردنی چاودێری تەندروستی، خوێندن، گواستنەوە،و گەیاندن و خزمەتگوزارییەکانی دیکەی شار و خۆشگوزەرانی لە یەکەم ڕێکارەکانی حکوومەتی سۆسیالیستی دەبێت . لەم حاڵەتەدا هەروەها ڕوونم کردەوە کە کۆمەڵگای ئێران دەوڵەمەندە بە سەرچاوە داراییەکان وجەبەجێ کردنی ئەو هەنگاوانە بە تەواوەتی گونجاوە تێیدا. بەڵام لە ئاستێکی بنەڕەتیتردا، بە ئەوەی بەرهەمهێنانی سۆسیالیستی ڕێکبخرێت، واتە بەرهەمهێنان لەسەر بنەمای دابینکردنی پێداویستییە گشتییەکان نەک قازانج، پێویستە ئەو سیاسەتانە ڕێکبخرێن کە لە بنەڕەتدا لەسەر بنەمای شۆڕشی پیشەسازی چوارەم بن. خاڵی یەکەم ئەوەیە کە پێویستە تەکنەلۆژیای دیجیتاڵی – کۆمپیوتەر و ئەلیکترۆنی، ئینتەرنێت و ڕۆبۆت و ئەپلیکەیشن (ئەپ) و پلاتفۆرمی سۆشیال میدیا و هەروەها زیرەکی دەستکرد و دەستکەوتەکانی تری شۆڕشی پیشەسازی چوارەم بەکاربهێنین – چ لە پیشەسازییە گەورەکان و چ لە بواری بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاریدا کە لەلایەن تاک و گروپە بچووکەکان و هەروەها هاوبەشەکانەوە لە ئینتەرنێت و ئۆنلاین دابین دەکرێن. ئەمە ئەپ بەبەرامبەرەکان و سەرچاوە کراوە open source فراوان دەکەین و هەوڵدەدەین خزمەتگوزاری زیاتر بخەینە بەردەستی کۆمەڵگە بە خۆڕایی یان بە تێچووی زۆر کەم. بە یارمەتی پرۆگرام و ئەپەکانی کۆمپیوتەر و بەکارهێنانی زیرەکی

دەستکرد دەتوانرێت جۆرێک لە بەرهەمهێنان ڕێکبخرێت کە بە تەواوی دوور بێت لە بیرۆکراسی و بەڕێوەبردن و خاوەنکار و خاوەنداریەتی. نموونەی ئەم جۆرە بەرنامانە، وەک ئۆبەر کە لە سەرەوە ڕوونم کردەوە، لە ئێستادا لە کۆمەڵگا سەرمایەدارییەکاندا بەکاردەهێنرێن. دەکرێت فاکتەری خاوەنکار و خاوەنداریەتی ئەو بەرنامانە کە بە تەواوی زیادەڕۆیی و ناپێویستن، نەهێڵرێت و بە ئاراستەی سیاسەتی سۆسیالیستی بەکاریان بهێنرێت. ئەو نموونانەی تر کە باسم کرد – ویکیپیدیا و بەرنامەکانی سەرچاوە کراوە open sourceو بەرهەمهێنانی زیادە بە هاوکاری ئامێری چاپی سێ ڕەهەندی و airbnb و زیرەکی دەستکرد و ڕۆبۆت و هاوشێوەکانیان – هەموویان دەتوانن سەربەخۆ بن لە قازانج و کێبڕکێ، کە ئەمڕۆ تەنها لە ڕووی ماف و یاساییە. نەک پێداویستییە بابەتییەکانی بەرهەمهێنان، زاڵیان کردووە، بە ئەوەی ڕزگار بکرێن و بە شێوەیەکی بەرفراوان لە خزمەت بە وەڵامدانەوە بەدابینکردنی پێداویستییەکانی کۆمەڵگا بەکار بهێنرێن. بە کۆمپیوتەرکردنی بەرهەمهێنانی کاڵا و خزمەتگوزارییەکان تا دەتوانین، بەڕێوەبردنی زیرەکی دەستکرد، بڵاوکردنەوەی کۆدی کارپێکردنی بەرنامەکان و پلاتفۆرمی سۆشیال میدیا بە ئاشکرا (سەرچاوەی کراوە)open source ، بەرهەمهێنانی سامان زیاد دەکەین لەگەڵ کەمکردنەوەی کاتەکانی کارکردن. خاڵێکی تر ئەوەیە کە بە کەڵک وەرگرتن لە زیرەکی دەستکرد ئامانج و ئامانجی قازانج لە بازاڕ دوور بخرێتەوە، بەڵام ڕۆڵی بازاڕ لە دابینکردن و خواست و دابەشکردنی کاڵاکان و میکانیزمی ڕێکخستنی قەبارەی بەرهەمهێنان لە هەر کەرتێکدا دەتوانێت پارێزگاری لێ بکرێت. لە بازاڕی سەرمایەداریدا ئەم هۆکارانە بە زیادبوونی قازانج و ڕێژەی قازانج لە هەر کەرتێک و گواستنەوەی سندوقەکان بە کەرتە قازانجدارەکان دیاری دەکرێن. بەڵام بەڕای من تەواو ئەگەری ئەوە هەیە کە بە یارمەتی بەڕێوەبردنی زیرەکی دەستکرد، لە پلاندانانی ئابووریدا، لەبری تەرکیزی قازانج، دابینکردنی پێداویستییەکانی کۆمەڵگا پرەنسیپ بێت و لەسەر ئەم بنەمایە بڕی بەرهەمهێنانی کاڵا و… خزمەتگوزارییەکان لە کەرتە جیاوازەکاندا ڕێکدەخرێن و دیاری دەکرێن. شۆڕشی پیشەسازی چوارەم ئەم هەنگاوانەی بە تەواوی کردۆتە کارێکی گونجاو. بەرهەمهێنان لە ئێرانی سۆسیالیستیدا لە بنەڕەتدا لە شێوەی هاوکاریکردن و هەرەوەزیدا بەڕێوەدەچێت، ئەمەش بەو مانایەیە کە بەڕێوەبردن و خاوەن کار، نە تایبەت و نە حکومی، لە سەری کۆمپانیا و ناوەندەکانی بەرهەمهێناندا نین و قازانج یان بەهای زیادکراوی ئەو… کاری کرێکاران، بەڵکو هەموو کاروبار و بڕیارەکان لە دەستی کرێکاران و

ئەو جەماوەری خ□کدایە کە لە شوراکاندا کۆبوونەتەوە. دروشمی ئێمە ئەوەیە: کە هەریەکەس بەپێی توانای و بۆ هەریەکەس بەپێی کارەکەی. ئەمەش بەو مانایەیە کە کرێ بە پشتبەستن بە سەبەتەی بژێوی و بەهای کار دیاری ناکرێت، بەڵکو بەهای ئەو کاڵایانە دیاری دەکرێت کە هەر کرێکارێک بەرھەمی دەهێنێت. ئەمەش بە واتای هەڵوەشاندنەوەی کار وەک کاڵایەک. بە سەقامگیربوونی تەواوەتی بەرھەمھێنانی سۆسیالیستی، دەتوانین لەوە تێپەڕین و هەمووان دەتوانن چێژ لە سامانی کۆمەڵایەتی نەک تەنانەت بەپێی کارەکەی بەڵکو بەپێی پێویستی خۆیان وەربگرن. ئەمەش بە واتای دانانن بە مافی بژێوی ژیان و ژیان بەبێ گوێدانە بڕی کارێک کە مرۆڤەکان ئەنجامی دەدەن. (دانی مووچەی بنەڕەتی هەنگاوی یەکەمە بەرەو ئەم ئاراستەیە). “لە هەریەکەیانەوە بەپێی توانای خۆی بۆ هەریەکەیان بەپێی پێویستی خۆی” کار لە پێوەرێک بۆ دابینکردنی بژێوی ژیانەوە دەگۆڕێت بۆ چالاکیەکی داهێنەرانە و هۆشیارانە و خۆبەخشانە. ئەمەش لەگەڵ گەشەی بەرھەمھێنانی سۆسیالیستی و زۆربوونی کاڵا و خزمەتگوزاریی پێویستی کۆمەڵگا مەیسەر دەبێ و ئەوە ئایندەیە کە زیاتر لە جاران لەگەڵ ش□□ش□ی پیشەسازی چوارەمدا لە دیدگای ئێمەدایە. ڕوونە کە سۆسیالیستیکردنی تەواوەتی بەرھەمھێنان لە هەموو بوارەکاندا و دواجار بەدیهێنانی دروشمی “لە هەریەکەوە بەپێی توانای خۆی بۆ هەریەکەیان بەپێی پێویستی خۆی” یەکسەر مومکین نییە و پێویستی بە کات هەیە. ڕەنگە لە هەندێک ناوەندی بەرھەمھێناندا دەستبەجێ ڕزگاربوون لە سەرمایە نەتوانرێت، بەڵام تەنانەت لەم ناوەندانەشدا دەتوانرێت ئیستغلالکردن بە شێوەیەکی کردەیی هەڵبوەشێنرێتەوە، بەو مانایەی کە حکومەتی شوراکان جیاوازی نێوان بەهای بەرھەمەکە و بەهاکە دەداتە کرێکاران لە کاڵاکە، واتە بەهای زیادە. بە واتایەکی تر، هەرچەندە ئەگەری ئەوە هەیە ئەو کەرتانەی کە بە هۆی هۆکاری جۆراوجۆرەوە، یەکسەر پراکتیکی نین بۆ ڕزگاربوون لە سەرمایە، لەسەر بنەمای قازانج کار بکەن، بەڵام ئەم قازانجە لە داهاتی هەموو کۆمەڵگا دەدرێت و نا لە ئیستغلالکردنی کرێکارانەوە.
ئەمانە ئەو ئاراستە و گرنگترین کردارا□ن کە لەسەر ئاستی ئابووری ئەنجام دەدرێن. لە ڕوانگەی سیاسی و کۆمەڵایەتییەوە گرنگترین کردار دامەزراندن و سەقامگیرکردنی شوراکانە وەک ئۆرگانی حکومەت. پێشتر جەختم لەسەر ڕۆڵی شوراکان کردووەتەوە و ڕوونم کردووەتەوە کە چۆن حکومەتی شوراکان و ئیدارەی شوراکانی کۆمەڵگا بە تەواوی لە ڕێگەی تۆڕی سەرتاسەری شوراکانەوە بە بەکارھێنانی ئینتەرنێت و ئیمکاناتی ئەلیکترۆنی بە تەواوی دەکرێت. ڕێکخستنی تۆڕی شوراکان ڕێگە نادات هیچ جۆرە هەرەمێکی دەسەڵات لە سەرەوە بێتە خوارەوە و

هەر جۆرە بیرۆکراسییەکی ئیداری دروست بێت. بە تایبەت لە ئێراندا ئەم بابەتە زەمینەیەکی کەمایەتی زۆر لەباری هەیە، چونکە تێکخستن و بانگەشەکردن لە ڕێگەی سۆشیال میدیاوە شتێکی باو و بزووتنەوەی شورای و خواستی ئیدارەی سەقیەت بابەتی مێژووە و لە بیروڕای گشتیدا بە باشی ناسراوە. کرێکاران و جەماوەری خەڵکی ئێران لە دوای شۆڕشی ١٣٥٧ەوە هەرگیز ئازادییان بە پەرلەمان و هەڵبژاردنی پەرلەمانیەوە گرێ نەداوە و ئەمەش زەمینەیەکی زۆر لەبار بە دامەزراندنی حکوومەتی شورایی لە ئێراندا دەڕەخسێنێت. پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، پەیمان خۆش بێت یان نا، قۆناغێکمان دەبێت. ئەو ماوەیەی کە پێویستە بە دامەزراندنی تەواوەتی و سەقامگیرکردنی حکوومەت، جا چ شورا بێت یان بە هەر شێوازێکی تر. لەم قۆناغی گواستنەوەیەدا پێویستە خەڵک بە شێوەیەکی بەرفراوان بەشداری بکەن لە بڕیاردان. هەندێک بڕیاری وەک پەسەندکردنی دەستوور و دیاریکردنی ناوی سیستەمەکە لە ڕێگەی ڕیفراندۆمی سەرتاسەرییەوە دەدرێت. بەڵام جگە لەوەش لە قۆناغی گواستنەوەدا، بەو پێیەی هێشتا شوراکان لەسەر ئاستی سەرتاسەریدا بە تەواوی پێکنەهێنراون، دەکرێت بە ئەنجامدانی ڕیفراندۆم و ئاماژەدان بە دەنگی ڕاستەوخۆی هەموو خەڵک بڕیاری جێبەجێکردن و دانانی بەرپرسان بدرێت. هەروەها ئینتەرنێت ئاسانکارییەکی زۆری بە ڕیفراندۆمەکان کردووە. بەشێک لە ڕێوشوێنە دەستبەجێیەکانی ڕۆژی دوای ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، دیاریکردنی ئەرکە لەگەڵ ڕژێمی پێشوو. ڕێبەران و بەرپرسانی کۆماری ئیسلامی کە ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ دەستیان لە تاوان و سەرکوتەکانی حکوومەتدا هەیە، لە دادگای دادپەروەرانە و ئاشکرادا دادگایی دەکرێن، بەڵام هیچ کەسێک سزای لە سێدارەدانی بەسەردا نادرێت. ئەمە ڕایدەگەیەنین لە ڕۆژی یەکەمەوە لەسێدارەدان قەدەغەیە و لە ڕۆژی یەکەمەوە یاسای هەڵوەشاندنەوەی لەسێدارەدان جێبەجێ دەکەین. ئەمە زیندانی هەتاهەتایی بە نائینسانی دەزانین و ئەم جۆرە سزایە قەدەغە دەکەین. لایەنێکی تر کە پێشتر جەختم لەسەر کردۆتەوە دەستەبەرکردنی ئازادییەکانە. ئەمە ئازادی هەموو جۆرە حزب و ڕێکخراوە ناحکومییەکانمان دەوێت کە ئەمڕۆ بوونیان هەیە — لیژنە و سەندیکا و شورای کرێکاری، ناوەند و دامەزراوە، کۆمەڵە، ڕێکخراوە ناحکومییەکان و هتد، و ڕێکخراوەکانی تر کە ڕەنگە سبەی سەرهەڵبدەن- و ئەمە هاندەدەین و هاوکاری دەکەین بە دامەزراندنی ئەوانە — ئەمە بە شێوەیەکی یاسایی و پراکتیکی دەستەبەری دەکەین. ئێرانی سۆسیالیستی دەبێتە خاکی ئازادی بێ کەت ومەرجی قسەکردن و بیروڕا، قەڵەم و چاپەمەنی، ئازادی پاس و مشتومڕ، ڕەخنە و نوکتە

و ئازادی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندان و مانگرتن. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا، هیچ پێگەو دەسەڵات و ئۆرگانێک، هیچ تاکە و پیرۆزێک نییە کە نەتوانرێت ڕەخنەی لێبگیرێت و تەنانەت گاڵتەشی پێبکرێت. هەموو کەسێک دەتوانێت ڕەخنە لە سیاسەت و کردەی بەرپرسانی حکومەت بگرێت و دژایەتی بکات و ناڕەزایەتی دەربڕێت. هەروەها شوراکان گوێ دەگرن و بڕیار دەدەن. ئەو ئازادییانە لە یاساکانی ئێرانی سۆسیالیستیدا جێگیر و زامن کراون. خاڵێکی دیکە ئەوەیە کە کۆمەڵگای سۆسیالیستی ئێران کۆمەڵگایەکی تەواو کراوە و بەختەوەر و شەفاف دەبێت. هەر لە یەکەم ڕۆژەوە پێویستە جیهان بزانێت کە بە پێچەوانەی ئەو ئەزمونە شکستخواردووانەی کە کۆمەڵگایەکی داخراو و مەومەچ لە ژێر ناوی سۆسیالیزمدا خوڵقاندووە، سنوورەکانی ئێران هەر لە یەکەم ڕۆژەوە بە هەموو دەزگاکانی هەواڵ و ڕۆژنامەنووسان و هەموو ئارەزومەندان کراوە دەبن کەسانێک کە دەیانەوێت سەردانی ئێرانی سۆسیالیستی بکەن. هەمووان دەتوانن بێن و لە نزیکەوە خەڵکی ئێران بناسن و چاوپێکەوتن بکەن و فیلم و کلیپی ڤیدیۆیی دروست بکەن و بە جیهان پەخش بکەن. پێشوازی لە هەموو ئەم چالاکییانە دەکەین. فێستیڤاڵ و کەرنەڤاڵ و ئاهەنگی سەر شەقامەکان سازدەکەین و بانگهێشتی سەرجەم هونەرمەندان و گۆرانیبێژان و هەموو کەسانی ئارەزومەندی جیهان دەکەین بۆ بەشداریکردن لەم بۆنانەدا. ئێرانی سۆسیالیستی کۆمەڵگایەکی مۆدێرن، کراوە، بەختەوەر و زیندوو دەبێت. هەروەها چەندین سیمینار و کۆنفرانس و وتار بۆ بەشداری بێدینان و چالاکانی بزووتنەوەی LGBTQ+ و بزووتنەوەی ژینگەپارێزی و شارەزا و کەسایەتییەکانی جیهانی چەپ و ئینساندۆست و پێشکەوتنخواز سازدەکەین. ئێرانی سۆسیالیستی دەبێتە ناوەندی پێشکەوتووترین و مۆدێرنترین و پێشکەوتنخوازترین بیرۆکەی هونەری، ئەدەبی، زانستی، کۆمەڵایەتی و سیاسی. بەکورتی ئەمانە ئەو سیاسەت و کردارە سەرەکیانەن کە ئێرانی سۆسیالیستی فەرمانی پێدەکات و جێبەجێی دەکات. نزیکەی هەموو ئەم کردارانە پشت بە گەشەسەندنی ئیپێداویستییەکانی بەرهەمهێنانی کۆمەڵایەتی دەبەستن کە بە شۆڕشی ئەلیکترۆنی بەدەست هاتوون. ئەمە ئەم ئاسانکاریانە بە شێوەیەکی بەرفراوان بەکاردەهێنین، چ لە بواری بەرهەمهێنان و ئابووری و دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی، چ لە ئاستی ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتیدا. ئەگەر بمەوێت جەخت لەسەر خاڵێک بکەمەوە، ئەویش بەکارهێنانی بەرفراوانی تەکنەلۆجیای کۆمپیوتەرە لە بەرهەمهێنانی پێداویستییەکانی کۆمەڵگە، لە بنیاتنانی حکومەتی شوراکان و لە دابینکردنی ئازادییە کۆمەڵایەتییەکاندا. ئەمە سود لە هەموو ئەو پێداویستیە فراوانبووانەی کە شۆڕشی پیشەسازی چوارەمی خێرا و

بەردەوام دروستی کردووە، بۆ دروستکردنی کۆمەڵگایەکی ئاوەدان و بەختەوەر و مرۆڤدۆستانە وەردەگرین.

حەسەن ساڵحی: ڕوونکردنەوەکانت سەبارەت بە بەکارهێنانی تەکنەلۆجیای سەردەم، ئەو پرسیارە بۆ من دەوروژێنێت، چۆن ڕێگری لە بێکاری بکەین؟ بەکارهێنانی ڕۆبۆت و زیرەکی دەستکرد بووەتە هۆی ئەوەی خەڵکێکی زۆر لە زۆر بواردا بێکار بن. و پەیوەندی بە لەشکری گەورەی بێکارانەوە پەیوەستبن. ئایا بەکارهێنانی تەکنەلۆژیای کۆمپیوتەر لە کۆمەڵگەیەکی سۆسیالیستیدا هەمان دەرئەنجامەکانی نابێت؟

حەمید تەقوایی: لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا پێشکەوتنی تەکنەلۆژی دەبێتە هۆی بێکاری، چونکە دەیانەوێت بەرهەمی زیاتر بگەیەنە بە قازانجی زیاتر، نەک کەمکردنەوەی کاتی کارکردن و زیادکردنی کاتی بەتاڵی کرێکاران. ئێمە پێچەوانەکەی دەکەین. بەکارهێنانی ئامرازەکانی شۆڕشی ئەلیکترۆنی وەک کۆمپیوتەر و ڕۆبۆت و زیرەکی دەستکرد و ئەپەکان لە خزمەتگوزاری و بەرهەمهێنان و دابەشکردندا بەو مانایەیە کە دەتوانرێت کاتژمێرەکانی کارکردن بە نیوە کەم بکرێتەوە – و ئاستی بەرهەمهێنانی ئەمڕۆ نەک هەر پارێزگاری لێبکرێت بەڵکو تەنانەت زیاد دەکرێت. ئەم پرۆسەیە بە هۆی بەردەوامیی شۆڕشی پیشەسازیی ئێستاوە خێراتر دەبێت. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا دەتوانین لە هەفتەیەکدا ٥ ڕۆژی کارمان هەبێت و لە هەنگاوی یەکەمدا ڕۆژی کارکردنی ٦ کاتژمێریمان هەبێت. بە فراوانکردنی بەکارهێنانی ڕۆبۆت و ئەپەکان لە ناوەندەکانی بەرهەمهێناندا، دەتوانرێت ڕۆژی کارکردن کەم بکرێتەوە بۆ ٤و ٥ کاتژمێر لە ڕۆژێکدا. کەمکردنەوەی کاتەکانی کارکردن لە سیستەمی سۆسیالیستی ئێراندا پرۆسەیەکی بەردەوام دەبێت. لە قۆناغی کۆتایی کۆمەڵگای سۆسیالیستی، یان کۆمەڵگای کۆمۆنیستی، وەک پێشتر ڕوونم کردۆتەوە، پەیوەندی نێوان کاتی کارکردن و داهاتی کرێکاران، و هەموو خەڵک، دەبڕدرێت، و هەمووان دەتوانن چێژ لە خۆشگوزەرانی وەربگرن ئاسانکارییەکان نەک لەسەر بنەمای کارەکانیان بەڵکو بە پێی پێویستییەکانیان. و بەم شێوەیە کاتی دەوام ڕۆڵی نابێت لە دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی خەڵک. لە ئێرانی سۆسیالیستیدا "بێکاری" وەک کێشەیەکی کۆمەڵایەتی بێمانا دەبێت و تەکنەلۆجیاش خزمەت بە زیادکردنی "کاتی کات بەسەربردن"ی خەڵکێکی زۆرتر و زیاتر.

حەسەن ساڵحی: ئەم گۆڕانکارییانەی کە ئێوە دەڵێن زۆر سەروژێرکەر و

بنەڕەتین. ئایا حکومەتەکان و دامەزراوە سەرمایەدارییە جیهانییەکان تەحەمولی ئێرانی سۆسیالیستی دەکەن؟ ئایا نا کەوتە بەر هێرشی سەربازی یان سزای ئابوورییەوە؟

حەمید تەقوایی: پێموایە دەتوانین حکومەتەکان ناچار بکەین تەحەمولی ئێرانی سۆسیالیستی بکەن. ئەمە پشت بە هێزە پێشکەوتنخوازە جیهانییەکان و بزووتنەوەی کرێکاری جیهانی و حزب و کەسایەتییە چەپ و پێشکەوتنخوازەکان و بە گشتی خەڵکی شەریفی جیهان دەبەستین، کە لە ئەستادا دەبینن چۆن لە پشتیوانیکردنی شۆڕشی ژنانی ژن ژیان ئازادیدا چالاک بوون. ئەگەر ئەم ئەرکانەی کە من ڕوونم کردەوە جێبەجێ بکرێن و هەر لە یەکەم ڕۆژەوە سیستەمێکی کراوە و ئازاد و شاد و شەفاف و مۆدێرن بخەینە بەر چاوی جیهان؛ ئەگەر لە ئێراندا نیزامێک پێک بێت کە هەر لە یەکەم ڕۆژەوە لە سێدارەدان قەدەغە بکات و تەنانەت سەرکردەکانی حکومەتی ڕووخێنراویش لە سێدارە نەدات؛ ئەگەر هەر لە یەکەم ڕۆژەوە هەموو سنوورەکان بەڕووی ڕۆژنامەنووساندا کراوە بن و هەرکەسێک بتوانێت بێتە ئێران و چاوپێکەوتن لەگەڵ هەرکەسێک بکات کە بیەوێت و ڕاپۆرتێک ئامادە بکات؛ ئەگەر ڕایبگەیەنین کە هیچ جۆرە جیاکارییەک قبوڵ ناکەین؛ ئەگەر جیهان یەکسانییەکی تەواوەتی ژن و پیاو و لابردنی ستەم و چەوسانەوەی نەتەوەیی و لابردنی ستەمی ئایینی و بەفەرمی ناسینی مافی کۆوانەکان و بە یاسایی کردنی ژیانی هاوسەرگیریان و لە ئاستی ڕۆشنبیریدا، بڵاوبوونەوەی مۆسیقا، هونەر بیبینێت و کولتوری مۆدێرن، کە ڕۆژئاوا پێشەنگییەتی، لە ئێرانی سۆسیالیستیدا، زۆر قورس دەبێت بە حکومەتەکان هێرش بکەنە سەر وڵاتێکی لەو جۆرە. ئەمە حساب بە ئیرادەی خەڵکی ئێران و خەڵکی ئازادی جیهان، لە سەدا نەوەدونۆکان لە هەموو وڵاتان دەکەین. لێرەدا دیسانتیشک دەخرێتە سەر ڕۆڵی سۆشیال میدیا . لە سەردەمێکدا کە هەموو هاوڵاتییەک پەیامنێر بێت، هیچ حکومەتێک توانای سانسۆرکردنی هەواڵەکانی پەیوەست بە پێشهاتە پێشکەوتنخوازەکانی ئێرانی سۆسیالیستی نابێت، ئەو پێشهاتانەی کە ڕای گشتی لە هەموو وڵاتان پشتیوانییان لێدەکرێت. ناتوانن دیوارێک لە دەوری ئێران دروست بکەن و پڕوپاگەندەی شەڕی سارد بەکاربهێنن بۆ ئەوەی ڕاستییەکان بە پێچەوانەوە دەربکەون. جەماوەری خەڵکی ئێران ڕاپۆرتی ژیانی ڕۆژانەی خۆیان دەدەن، پەیوەندی بە سۆشیال میدیا و میدیاوە دەکەن، واقیعە ورووژێنەرەکانی کۆمەڵگایەکی ئازاد لە کابوسی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ هەموو لایەکدا بەیەکەوە دەبەستنەوە و لەلایەن هێزە ئازادیخواز و چەپ و پێشکەوتنخوازەکانی جیهانەوە

پێشوازی لێدەکرێت. ئەگەر حکومەتەکان بیانەوێت هێرش بکەنە سەر کۆمەڵگەیەکی وا، پێش هەموو شتێک پێگەی خۆیان لە وڵاتی خۆیان لەدەست دەدەن. بۆیە حکومەت و سەرۆکی دەوڵەتان، بۆ ئەوەی پێگە و بنکەی کۆمەڵایەتی و هەڵبژاردنی خۆیان لە وڵاتی خۆیاندا بپارێزن، ناچارن تەحەمولی ئێرانی سۆسیالیستی بکەن و تەنانەت پەیوەندییەکی باشیان لەگەڵدا هەبێت. لە لایەکی دیکەوە لەگەڵ ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، بزووتنەوەی دژی ئینسانی و تیرۆریستی ئیسلامی سیاسی کە سێبەری ڕەشی خۆی بەسەر ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و هەموو جیهاندا کێشاوە، گورزێکی جددی لێدەدرێت و لەم ڕوانگەیەوە، ئێرانی سۆسیالیستی لەلایەن خەڵکی ناوچەکە و جیهانەوە پێشوازی لێدەکرێت. ئەو حکومەتانەی کە بەردەوام پڕوپاگەندە و هەڵوێستیان لە دژی تیرۆریزمی ئیسلامی کردووە، ناتوانن بە ئاسانی ڕووبەڕووی شۆڕش و سیستەمێک ببنەوە کە میحوەرەکەی تیرۆریزمی ئیسلامی تێک وپێک شکاندووە. هەر لە یەکەم ڕۆژەوە ڕایدەگەیەنین کە نە دەمانەوێت شۆڕشەکەمان هەناردە بکەین و نەدەمانەوێت پەیوەندی دوژمنکارانەمان لەگەڵ هیچ حکومەتێکدا هەبێت. لەم ڕوانگەیەوە دوژمنایەتی لەگەڵ ئێرانی سۆسیالیستی زۆر قورس دەبێت. ئەو هەڵوێست و سیاسەتانەی سەرەوە و لە هەمووی گرنگتر، دامەزراندنی ئازادییە مەدەنی و سیاسییەکان و خۆشگوزەرانی گشتی لەسەر بنەمای ئەو ڕێوشوێنە دەستبەجێیانەی کە لە سەرەوە ڕوونم کردەوە، پراکتیکیترین و متمانەپێکراوترین ڕێگایە بۆ ڕێگریکردن لە دەستێوەردانی سەربازی و تەنانەت فشاری حکومەتەکان لە دژی ئێرانی سۆسیالیستی.

حەسەن ساڵحی: دوا پرسیارم ئەوەیە ئایا ئەم ڕوونکردنەوە و تێگەیشتنە لە سۆسیالیزم کە ئێوە پێشکەشی دەکەن ئامانجی ئایندەیە یان کاریگەری لەسەر چالاکییەکانی ئێستای حیزب هەیە؟

حەمید تەقوایی: ڕوونە کە دەبێت هەر لە ئەمڕۆوە ئەو دیدە بخەینە بەردەم کۆمەڵگا. تا ئەو جێگایەی کە بە خەبات بۆ ڕووخانی کۆماری ئیسلامی دەگەڕێتەوە، بڵاوکردنەوەی ئەو ڕوانگە و ئاڕاستەکردنە ناڕەزایەتی و ڕەخنەی جەماوەری خەڵک لە بارودۆخی هەنووکەیی قووڵتر دەکاتەوە. بۆ نموونه لێکدانه وه یەک کە ئێمه هەمانە بۆ ئازادی وەردەگێڕدرێت بۆ "نا" بەهه ر جۆره حکومه تێکی سەرو خه ڵکی و ناڕه زایه تی ده ڕبڕین نه ک ته نها لە دژی سانسۆر و نادادپه روه تییه مه ده نییه کان، به ڵکوو ناڕه زایه تی ده ڕبڕین له به رامبه ر زۆری(جبر)ی ئابوری. وێنە و ڕوونکردنەوەی ئێمە بۆ یەکسانی بەو مانایەی کە ئێمە هیچ جۆرە جیاکارییەک قبوڵ ناکەین، لەوانەش

جیاکاری چینایەتی و نایەکسانی؛ ئەمە بێمافی و کەمتەرخەمی کە بەهۆی پێگەی ئابووری خەڵکەوە دروست دەبێت، قبوڵ ناکەین؛ ئەمە ئەو بۆشاییە گەورەیەی نێوان مووچەی فەلەکی و نەهامەتی گشتی قبوڵ ناکەین. کۆمەڵگا لە ئێستادا بە هەمان ئاراستەدا دەڕوات و ئەرکی ئێمەیە — و تا ئەمڕۆش هەمان کارمان کردووە — قووڵکردنەوە و ڕەگداکوتانی “نا”ی خەڵک بۆ ئەو دۆخەی کە هەیە. ئەو دەستەواژەیەی ئێمە لە ئەدەبیاتی حیزبیدا بەکاری دەهێنین، “قووڵکردنەوەی نا”ی خەڵکە، واتە قووڵکردنەوەی ڕەخنە و ناڕەزایەتیی خەڵک بەرامبەر بە تەواوی حکومەت و سیستەمی هەبوو. ئێمە هەوڵ دەدەین ئەم ڕەتکردنەوە و ڕەخنە و ناڕەزایەتییە بەرامبەر بە دۆخی ئێستا تا دەتوانین ڕادیکاڵ و قووڵ و ئینسانی و هەمەلایەنە بکەینەوە. دەکرێ بڵێین ئەمە مانای نەرێنی دیدگای سۆسیالیزمە کە ئێمە پێشکەشی کۆمەڵگەی دەکەین. سۆسیالیزم بە واتای لەناوبردنی لە کۆیلایەتی کرێ، لەناوبردنی زۆرەملێی ئابووری و جیاکاری چینایەتی. یەکێک لە دەرئەنجامەکانی ئەم گوتار و ڕوونکردنەوە نەرێنییە بە سۆسیالیزم بەرزکردنەوەی ئاستی چاوەڕوانییەکانی خەڵکە لە هەموو هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن. وێنە و چاوەڕوانی کۆمەڵگەیە بە ئازادی و ڕزگاری بەرزتر دەبێتەوە و قووڵتر و هەمەلایەنەتر دەبێت و لە ئەنجامدا هەر حزب و هێزێکی ئۆپۆزسیۆن تەنانەت بانگەشەی ئازادیخوازی و بەرگری لە مافی مرۆڤیش بکات، ناچارە کە بانگەشە و سیاسەتەکانیان لەگەڵ چاوەڕوانیە ڕادیکاڵ بووەکانی خەڵکدا بگونجێنن. جگە لەوەش ئەمە لە پەیوەندی بە داواکاری هەڵوەشاندنەوەی سزای لەسێدارەدان ڕوویدا و ئەمڕۆ تەنانەت ئۆپۆزسیۆنی شاهانەش دژی سزای لەسێدارەدانن. هەموو هێزێکی ئۆپۆزسیۆن، چ ڕاست بێت، چ چەپ بێت، یان ناوەڕاست، ئەگەر بیەوێت پەیوەندی خۆی لەگەڵ کۆمەڵگەی بەپارێزراوی بهێڵێتەوە، دەبێت مل بە چاوەڕوانی و داواکارییە ڕادیکاڵییەکانی خەڵک بدات و ئەمەش دەرئەنجامێکی دیکەی بڵاوبوونەوەی ڕەخنەی سۆسیالیستییە لە دۆخی ئێستادا. لە ئاستێکی گشتیدا پێویستە بگوترێ کە هەرچەند ڕەخنەیەی قووڵ لە بارودۆخی هەنووکەیی و وێنەیەکی ئینسانی لەداهاتوو ڕووبە کۆمەڵگە بڵاو بکەینەوە، ناڕەزایەتییەکانی هەموو کۆمەڵگە و هەڵسوڕاوانی شۆڕش و بزوتنەوە ناڕەزایەتییەکان ڕادیکاڵتر دەبێت، و لە ئەنجامدا، کاریگەرتر و کاراترمان کردووەتەوە. کۆی ئەو چالاکییانە نەک هەر بۆ جێبەجێکردنی سۆسیالیزم دەمانخاتە ئاقارێکی دروستەوە، بەڵکوو ئەمڕۆ خەباتی شۆڕشگێڕانە بۆ ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی قووڵتر و بەهێزتر دەکات و ڕێگای سەرکەوتن و ڕزگاری خۆش دەکات.

١٥ی ئەسفەندی ١٤٠٢، ٥ی مارسی ٢٠١٤

نوستالژیا/ 6 / سەهۆڵەکە.. ستیڤان شەمزینی

بەشی شەشەم

سەهۆڵەکە

سەهۆڵەکە، وەک بەشێکی بچووک لە شەقامی “سالم” لە شاری سلێمانی، تایبەتمەندیی خۆی هەبوو. لای ئەو نەوەیەی ئێمە سەهۆڵەکە بە شەقامی “شانزێ ئەلیزێ”ی پاریس بەراوورد دەکرا. هەموومان ئەو پانتاییە کەمەی ئەو شەقامەمان خۆشدەویست، بە ماڵی دووەم، بە مەکۆی کۆبوونەوەی هاوڕێیان، بە ساڵۆنێکی ئەدەبی و رۆشنبیریمان دەزانی، بۆیە هەمیشە پارێزگارییمان لە تایبەتمەندییەکانی ئەو شوێنە دەکرد. ئەو ساتەوەختە، مۆبایل لە کوردستاندا بوونی نەبوو، ئەو هەموو کافێ و یانەی هەنووکە هەن، ئەوسا بوونیان نەبوو، ئەو لەشاوە لە سەنتەر و رێکخراو کە ئێستا چالاکی دەکەن، ئەوسا بوونیان نەبوو. سەهۆڵەکە و ئەو دوو سێ چایخانەیە و گازینۆی “٢٠٠٠” و پێشتریش گازینۆی “سەروو” و “پشوو” و هۆڵی بلیاردی “سەلین”، مەکۆی کۆبوونەوەی گەنجان بوون، بە تایبەت ئەو گەنجانەی گرنگیان بە کایەی رۆشنبیریی و ئەدەبی دەدا. چونکە کایەی ئەدەبی بۆ ئەو نەوەیەی ئێمە دەروازەی یەکەمی هاتنە ناوەوە بوو بۆ نێو جیهانی رۆشنبیریی.

لە سەرەتای نەوەدەکان، سەهۆڵەکە فۆرمێکی زۆر جیاوازی وەرگرت. جگە لەوەی لەو پانتاییەی خوار “سۆپەر مارکێتی میهراکە”ی ئێستا، کە رووبەرێک بوو بۆ کۆبوونەوەی گەنجان. لە هەمان کاتدا بەهۆی ئەو بارودۆخە ئابوورییەی رووی لە کوردستان کردبوو، چینی ناوەند هەرەسی هێنابوو، هاتوچۆکردن بە ئۆتۆمبیل کەم ببووەوە. نەک وەک ئێستا هەموو ماڵێک دوو سێ ئۆتۆمبیلی هەیە، بەڵکو هاووڵاتیانی ئەو گەڕەکە نزیکانەی بازاڕ هەمیشە بە پیادە هاتوچۆی بازاڕیان دەکرد، بۆیە ئێواران کاروانی خەڵکت دەدی کە بەرەو ماڵەکانیان دەڕۆیشتنەوە، دەتووت رێپێوانێکی گەورەی جەماوەرییە، ئەمەش

تـــاموچێژێکی دیکەی بەو شەقــامە بەخشیبــوو. ئەو دەمە، ئێمە کۆمەڵە گەنجێک بووین، هەموو ئێوارەیەک، لە سەهۆڵەکە بووین، زۆرجار وەک عامودی سەر جادەکان دەچەقین، دەنگمان بەرز دەکردەوە، مونا قەشەی فیکرییمان دەکرد، داکۆکیمان لە بۆچوونە فیکریی و سیاسییەکانی خۆمان دەکرد، هەموومان هەر هاوڕێی گیانی بە گیانی بووین، لەسەر جیاوازیی فیکریی نەک جنێومان بە یەکتر نەدەدا، بەڵکو ئامادەبووین لە پێناوی یەکتر قوربانی بدەین، بڕوامان بەویتر هەبوو. هەموومان بە یەکەوە جوان بووین، بە یەکەوە ئەو شەقامەمان کردبوو بە بنکە و مەکۆیەکی گەورەی رۆشنبیریی.
لە یادمە، ئەو هاوڕێیانەی هەموو ئێوارەیەک میوانی سەهۆڵەکە بوون، زۆر خەڵکی جۆراو و جۆریان تێدا بوو. بۆ وێنە من گەنجێکی مارکسیی بــووم، هەوڵــم دەدا خۆم لە دۆگمــابوون بپــارێزم لە رێگەی خۆ ماندووکردنی زیاتر و شەونخونی زیاتر بە دیار کتێبەوە. هاوڕێیانی ترمــان هەبــوون، لایەنگریــان لە هیــچ ئایــدۆلۆجیایەک نەدەکــرد، منــاقەشەی گەرم لەنێــوان ئێمە و ئەو گــروپەدا هەمیشە گەرم بــوو، چونکە ئەوان هەموو ئایدۆلۆجیا و فەلسەفەیەکیان رەت دەکردەوە، ئەوەش بۆ ئێمەی مارکسیی پاروویەکی ئاسان بوو، قووتی بدەین یان هەرسی بکەین. لە سەهۆڵەکە، چەندان سەعات، دەماینەوە، قسەمان دەکرد، جیددی بووین، خەونێکمان هەبوو، هەوڵمان دەدا. لێ شەڕی نــاوخۆ لە گەرمەی خۆیــدا بــوو، بەڵــام ئێمە دەمانویســت بگەینە ئاسۆیەکی رووناک. هەرچەندە گیرفانی زۆربەمان خاڵی بوو لە پارە، کەچی رۆژ بە رۆژ مێشکان پڕ دەکرد لە مەعریفە. کتێبێک چەندان دەســتی دەکــرد. ســەرەمان دەگــرت، بۆ خوێنــدنەوەی کتێبێــک. تــووڕە دەبووین ئەگەر هاوڕێیەک لە کاتی خۆیدا کتێبەکەی نەهێنایەتەوە، چونکە هەقی هاوڕێیەکی تری دەخوارد. جگە لە من زۆربەی جار بە دوو سێ هاوڕێ کتێبێکیان دەکڕی و بە نۆرە دەیانخوێندەوە. هەوڵمان دەدا خۆمان پێ بگەیەنین، هەوڵمان دەدا لەوەی دەیخوێنینەوە بە تەواویی تێبگەین، بۆیە هەمیشە ئەو دایەلۆگانەمان دروست دەکرد تا ئەگەر هەڵە تێگەیشتنێک هەبێت، راستی بکەینەوە، تا ئەگەر کێشەیەک هەبێت لە تێگەیشتــن، لە رێگەی ئەو دایەلۆگــانەوە ئەو ئیشکــالە چارەســەر بکرێت.
زۆربەی جار، بە دەم گفتوگۆوە، بە تیلەی چاو سەیری ئەو کچە شۆخ و شەنگانەشمان دەکرد بە شەقامەکەدا تێدەپەڕین. جار هەبوو هاوڕێمان هەبووە، لە گەرمەی قسەکردندا بووە و دەمارەکانی ملی هەڵدەستان، کە شۆخێکی جوان، بە ناز و لەنجە و لار، بەلاماندا تێدەپەڕی، لە ناکاو قسەکانی دەبڕی و دەیووت “پاش ئەم ناوبڕە دەگەڕێمەوە لاتان”. یان “سنعود بعد قلیل”. ئەمەش پیشەی هەموومان بوو لەو کاتەی کچێکی

جوان سەرنجی رادەکێشاین. ئەوەش ئەوەندەی تر مناقەشەکانی گەرم و خۆشتر دەکرد. لە سەهۆڵەکە، زۆر برادەرم ناسی، زۆر کرچە برادەرایەتیم کرد بە هاوڕێتی گیانی بە گیانی. لە زۆر کەسەوە فێر بووم، زۆر کەس لە منەوە فێربوون. بە یەکەمجار لە سەهۆڵەکەوە فێری “عەرەق” خواردنەوە بووم. چەندان ساڵ بە پاکەت جگەرەم هەڵگرت و بەتەواوەتی فێری جگەرەکێشان نەبووم، بە جگەرە ببوومە یەدەگی هەموو برادەران، چونکە بە راستی ئەو مناقەشانە بە بەلاش نەبوون، چا و جگەرەی زۆریان دەویست، لەبەرئەوەی ئەو جۆرە مناقەشانە بە دەم چا خواردنەوە و جگەرەکێشانەوە نەبووایە، سەری نەدەگرت، قسەمان بە نەدەهات، فەزاکەمان بە وشک و بێزارکەر دەزانی، بۆیە زۆربەمان لای چایخانەکانی ئەو گوزەرە قەرزدار بووین، هەر چایەکمان دەخوارد، کاکی چایچی خەتێکی لاری لە تەنیشت ناوەکەمان دەدا. من بە یەکەمجار لە سەهۆڵەکە ناوی “مارکیز”، “ژولیا کریستیڤا”، “سیمۆن دی بوڤوار”، “جاک دریدا”، “جاک لاکان”، “نیتشە” و زۆری تریشم بیست.
بە من سەهۆڵەکە، جیاواز بوو لە هاوڕێکانی ترم، ماڵمان چەند سەد مەترێک لەو شوێنەوە دوور بوو لەی کە دەبووینەوە، کە سەرەتا تەنیشت و ژێر ئەو پردە بوو، کە دواتر بە خاتری تەلاری “کاروخ” رووخاندیان، پاشتریش تەنیشت، چایخانەکەی “مامەستا” بوو کە ئەستاشی لەسەر بێت، نەمزانی مامەستا ناوی چییە. چونکە تەنیا بە مامەستا بانگمان دەکرد. پاشان باوکم پێش ئەوەی شەڕی ناوخۆ دروست بێت، هەموو ئێوارانێک لە نووسینگەی هاوڕێیەکی خۆی لە سەرەتای دوکانەکانی سەهۆڵەکە دادەنیشت، بۆیە هەرگیز لە ماڵەوە رووبەڕووی رەخنە نەدەبوومەوە کە بۆچی هێندە لەو شوێنە دەمێنمەوە. وەک پێشتریش ئاماژەم پێدا، زۆر هاوڕێم ناسی لە سەهۆڵەکە بێ ئەوەی هیچ هاوڕێیەک لە دەست بدەم. زۆرێک لە ئێوارەکان، من و بورهان ئەحمەد “برای کەژاڵ ئەحمەد” و زۆر هاوڕێی تر کۆڕی مناقەشەمان گەرم دەکرد. لە پاشان بووین بە گروپێکی گەورە کە ببووینە رەمزی سەهۆڵەکە. وەک “ئاسۆ جەبار، ئەیوب رەزا، شازین هەرش، تەها ئەحمەد رەسوڵ، ئاسۆ عوسمان، گۆران عومەر، کەیوان سەعید، حەمەی ئەحمەدی رەسوڵ و .... هتد” کە ناتوانم لەم دەرفەتە ناوی هەموویان بنووسم و تەنانەت ناتوانم هەموویانم بە بیر بێتەوە.
سەهۆڵەکە، لە دەیەی نەوەدەکاندا وەک ساڵۆنێکی رۆشنبیری لە درەوشانەوەدا بوو. وردە وردە، هاوڕێیان ئەو هاوڕێ ئازیزەی خۆیان جێهێشت، سەرەتا دەیان هاوڕێمان کۆچیان کرد بۆ هەندەران، دواتریش چوونە ناو دەزگاکان و سەرقاڵی کارکردن بوون، هەندێکی تریش بەدیلی تریان بۆ سەهۆڵەکە دۆزیوە. بۆیە ئەستێرەی بەختی سەهۆڵەکە رووی لە

کزیی کرد. رووخاندنی پردی سەهۆڵەکەش لە ساڵی ٢٠٠١ گورزێکی تر بوو لەو شوێنە درا، چونکە سیمای سەهۆڵەکەی گۆڕی, من بە خۆم هەستم کرد ئ□و س□رەتای کودەتایەکە دژ بەو جێگەیە. ئێستا سەهۆڵەکە، تەنیا ناوی ماوە، ئەگەرنا لە هەموو ئەو مێژووەی خۆی داڕنراوە، لە کاتی هەڵمەتی هەڵبژاردنەکاندا، دەبێتە مەیدانی شەڕەچەقۆ و شەڕە پەڕۆ و شەڕە تفەنگ، لە رۆژانی ئاسایی لە گەراجی عەرەبانە دەچێت، ئەمە جگە لەوەی بووە بە جێگەی بە یەکگەیشتنی هەموو ماتۆڕسکیلەکانی شار. لەم چەند رۆژەشدا سەردانێکی سەهۆڵەکەم کردەوە، هەستمکرد، سەهۆڵەکە تەنیا لە بۆنەکاندا نەبێت، هیچ مۆرکێکی جارانی پێوە نەماوە، تەنانەت کە سەیری دەوروبەر و نیەتی سەرمایەدارەکانیش، دەکەم، هەست بەوە دەکەم، سەهۆڵەکە سەری لە لێواری قەبر دەلەرزێت.

ستیڤان شەمزینی

سەرنج: کۆی ئەم نوستالیژیانە لە بەهار و هاوینی ساڵی ٢٠١٢دا نووسراون.

تێبینی: ئەم بەشەی نوستالیژیا له بەرگی سێیەمی کتێبی (قوتووی عەتار) لە لاپەڕە 520=524 بەشێوەی کتێبی کاغەز بڵاوکراوەتەوە.

چاوخشانێک بەسەر شانۆی هەڵبژاردنی ئەمسال لە ئێران!.. عەبدولڕەحمان گەورکی

ئێران .. دیکتاتۆرییەکی لاوازتر لە جاران!

ڕژێمی ویلایەتی فەقیهی لە ١١ی رەشەمەی ئەمساڵ (١٤٠٢) شانۆی هەڵبژاردنی خۆی ئەنجامدا. بە پێچەوانەی بانگەشەی دەسەڵاتدارانی ئەم رژێمە، لە کۆی ٦١ ملیۆن کەسی شایستەی دەنگدان، تەنیا نزیکەی (5) ملیۆن کەس بەشداریان لەم نومایشەدا کردووە! ئەو ئامارانەی لە لایەن دەسەڵاتی ئێرانەوە راگەیاندراوە، پێشتریش پێشبینی کرابوو. رێژەی بەشداربووانی ئەم نومایشە هەرگیز ئاماژە نیە بە

پێگەی کۆمەڵایەتی ئەم رژێمە! زۆربەی بەشداربووان ئەوانەن کە بە شێوەی جۆراوجۆر لەلایەن ئەم دەسەڵاتەوە "بە بارمتە" گیراون!

ناشەرعییەتی دیکتاتۆرییەت لە ئێران

لە رەوتی هەڵمەت لە یەکێک لە ئەڵقەکانی ئەمدواییەی شانۆی هەڵبژاردنی دەسەڵات، پاسدار (محەمەدباقر قالیباف) کە ئێستا سەرۆکی مەجلیسی رژێمە، رایگەیاندبوو کە دەسەڵاتی ئێران نوێنەرایەتیی ٤٪ی دانیشتوانی ئێران دەکات! ئەمەش پێش راپەڕینە مەزنەکانی خەڵکی ئێران لە دژی دیکتاتۆریی ئایینی بوو. خەڵکی ئێران لە راپەڕینەکانی ئەم دواییانەدا، خاوەن دەیان هەزار شەهید و بریندار و بێسەروشوێنە. کەوابێ سروشتییە ئەم رێژەیەی پاسدار قالیباف وتبووی، ئێستا "بچووکتر" بێت!

بەڕێوەچوونی شانۆی هەڵبژاردنی ویلایەتی فەقیهی! بۆتە ریسوایی و ئابڕووچوونێکی جیهانی بۆ دەسەلاتی دیکتاتۆری ئێران و خەڵکی ئێرانیش بە پشتگوێخستنی ئەم شانۆگەرییەی دەسەڵات، ئیرادەی نەتەوەیی و "نا"یەکی گەورە و مێژوویی خۆیان بە دەسەڵاتی ئێران نیشان دا.

لە رۆژانی پێش ئەم شانۆگەرییەدا، (عەلی خامنەیی) و سەرکردەکانیتری ئەم رژێمە لە خەڵک دەپاڕانەوە کە بەشداری ئەم پلانە بکەن و تەنانەت داوایان لە نەیارەکانیان دەکرد بچنە سەر سندوقەکانی دەنگدان. چونکە ئەوەی بۆ رژێم گرینگ بوو، "جۆری دەنگدان" نەبوو بۆ ئەم کاندید یان ئەو کاندید،(چون هەموویان ئاڵقە لە گوێی خامنەیین)، بەڵکو "بەشداریکردن" بوو لەم شانۆگەرییەدا بۆ ئەوەی بتوانن رژێمەکەیان بە شەرعی دەربخەن. ئەم داخوازییەی رژێم پێش هەموو شتێک ئاماژەیە بە لاوازی و دۆخی لەرزۆکی ئەم دەسەڵاتە.

بەپێی زۆرێک لە بەڵگەنامەکانی ناو خولە جیاوازەکانی نومایشی هەڵبژاردنەکان لە ئێران، چەند مانگێک پێش ئەوەی ئەم نومایشکردنانە ئەنجام بدرێت، ئەنجامەکان لەلایەن دەسەڵاتەوە "بڕیاریان لەسەر دراوە" و دیاری کراون! لە هەر خولێکدا "پێکهاتەی پەرلەمان" نوێترین دیمەنی دیکتاتۆرییەتی مەزهەبیی ویلایەتی فەقیهی پێوە دیار بووە و بەرنامەی بۆ داڕێژراوە. بنەماکانی ئەم دەسەڵاتە "نەگۆڕ" و بە رواڵەت، هەندێکجار "جیاواز" بووە، بەڵام دۆخەکەی ئێستا زۆر "ناسک"ە. هۆکاری سەرەکیی ئەم دۆخەش، ئاستی "وریایی و راپەڕینی جەماوەری" و گەشەسەندن و پێشکەوتنی "بزووتنەوەی موقاوەمەت"ی خەڵکی ئێران بووە!

ڕێژەی بەشداریکردنی لە شانۆی هەڵبژاردنەکانی ئەمساڵدا لە ئێران

لە کاتێکدا بەشێک لە کۆڕ و کۆمەڵەی سیاسییەکان، سەرقاڵی

شیکردنەوە و هەڵسەنگاندنی ئەنجامەکانی راگەیەندراوی دەسەڵات بوون، ناوەندی کۆمەڵایەتیی موجاهیدینی خەلق، کە هێزی سەرەکیی ناو موقاوەمەتی ئێرانە، رایگەیاند کە "لە ١٩٤١ بنکەی دەنگدان، لە ٢٤٣ شار لە ٣١ پارێزگای ئێران"، ژمارەی دەنگدەران ١٥٦ هەزار و ٥٩٧ دەنگ بووە. واتە بە تێکڕا نزیکەی 4,779,000 کەس لە سەراسەری وڵات دەنگی داوە، کە دەکاتە نزیکەی 5 ملیۆن کەس. بەم شێوەیە رێژەی بەشداریکردن لەو ٦١،١٧٢،٢٩٨ کەسەی مافی دەنگدانیان هەبووە، وەک لە لایەن ناوەندی هەڵبژاردنی رژێمەوە راگەیەندراوە، ٨.٢%ە، جا ئەو کەسانە بێت کە خۆبەخشانە یان بە ناچاری دەنگیان داوە.

ئەزموونێکی گرینگ!

لە رەوتی راپەڕینە جەماوەرییەکانی ساڵانی ١٣٩٨ (2019) و ١٤٠١ (2022) لە دژی دەسەڵاتی دیکتاتۆری لە ئێران، لە کاتێکدا لە لایەن کەس و کۆمەڵە سیاسی و رۆژنامەوانییەکانیەوە ئامار و ئەژماری جۆراوجۆر تایبەت بە شەهیدان و بریندارن و بێسەروشوێنکراوان رادەگەیەندرا، موقاوەمەتی ئێران لەسەر بنەمای ئەو ئامارانەی لە سەرچاوەکانی خۆی لە ناوخۆی وڵاتەوە دەستیکەوتووە، ئاماری شەهیدانی راپەڕینی ساڵی ١٣٩٨ی بە (١٥٠٠) شەهید و ئاماری شەهیدانی راپەڕینی ساڵی ١٤٠١ی بە (٧٥٠) شەهید راگەیاند و دواتر ئەم ئامارە لەلایەن ناوەندە دەسەڵاتدارەکانی جیهانەوە پشتڕاستکرایەوە!

دۆخی بزووتنەوەی موقاوەمەتی خەڵکی ئێران

لەم ئامارەدا راستییەکی حاشاهەڵنەگر هەیە. تاکە هێزێکی سەراسەری کە رێکخراو و خاوەن بنکەی جەماوەرییە لە ناوخۆی ئێران، موقاوەمەتی ئێرانە، کە رەگ و ریشەی لە کۆمەڵگای ئێراندا داکوتاوە و نوێنەرایەتی ئەڵتەرناتیڤێکی دیموکراتیک دەکات!

خۆشبەختانە بەهۆی چالاکیی بەربڵاوی شانەکانی شۆڕش لە ناو شارە جیاجیاکانی ئێران و هەروەها رۆژنامەنووسانی خۆبەخشی جەماوەری، موقاوەمەتی ئێران هەمیشە توانیویەتی ئاماری راستەقینەی چالاکییە جەماوەرییەکان و هەروەها هەنگاوەکانی دەسەڵات لە ناوخۆی وڵاتدا بخاتە روو!

دەنگی خەڵکی ئێران، رووخاندنی دیکتاتۆرییەتە

خانمی مریەم رەجەوی رۆژی هەینی ١١ی رەشەمەی ساڵی ئەمساڵ (1402) پاش بەڕێوەچوونی نومایشی هەڵبژاردنەکانی رژێمی ئێران رایگەیاند کە "ئەم شانۆگەرییەی رژێم، لە راستیدا (ریفراندۆم)ە و دەنگی خەڵکی ئێران بە رووخاندنی دیکتاتۆری ئایینی"یە. خانمی رەجەوی بە پیرۆزبایکردنی ئەم سەرکەوتنە لە خەڵکی ئێران وتی: بێ گومان خامنەیی و رژێمی ویلایەتی فەقیە دوای ئەم شانۆگەرییە زۆر لاوازتر و ناسکتر دەردەکەوێت و پرۆسەی رووخاندن خێراتر دەبێت. لە دۆخێکی

وادا، ساختەکاری هیچ سوودێکی نەماوە و دەبێتە هۆی ئابڕووچوونی زیاتری رژێم و، بە لای خەڵکەوە گاڵتەجاڕانەترە. لە کۆتاییدا جەختی کرد: "(نا)یەکی گەورەی خەڵکی ئێران نیشانەی ئەو راپەڕینانەیە کە لە ئێستاوە دەنگی پێیان دەبێت و هەڵگری موژدەی رووخاندنی فاشیزمی ئایینییە".

ڕەنگدانەوەی شانوی هەڵبژاردنەکان دەسەڵات لە ئێران

بایکۆتی ئەم شانۆگەرییە کە بەر لە هەمووان، موقاومەتی خەڵکی ئێران بانگەشەی بۆ دابوو، هێندە کاریگەر بوو کە میدیاکانی حکومەت بە ناچاری دانیان بەوەدا ناوە کە شانۆی هەڵبژاردن لە ١١ی ڕەشەمەی ١٤٠٢، "چۆڵترین" بووە لە مێژووی ٤٥ ساڵەی رژێمی ئێراندا.

ئەم راستییە حاشا هەڵنەگرە لە لایەن چاودێرانی سیاسی و ئاژانسە هەواڵییە نێودەوڵەتییەکان و میدیاکانەوە باس کراوە. رۆیتەرز نووسیویەتی: "لە ڕەوتی ئەو ناڕەزاییەدا ڕێژەی بەشداریکردن لە هەڵبژاردنەکانی ئێران گەیشتووەتە نزمترین ئاستی خۆی لە مێژوودا".

ڕۆژنامەی گاردیانی بەریتانی نووسیویەتی: "ئاستی بەشداریکردن گەیشتە نزمترین ئاستی خۆی". ئاژانسی ئاسۆشیتدپرێس بڵاویکردەوە: "ناوەندەکانی دەنگدان لە تاران ڕێژەی بەشداریکردن کەم نیشان دەدەن". ئاژانسی هەواڵی (ئانسا)ی ئیتاڵی بڵاویکردەوە، "بەپێی راپرسییەکان، 77%ی ئەوانەی مافی دەنگدانیان هەیە، ڕەتیانکردووەتەوە دەنگیان دابنێت، 8%یشیان هێشتا بڕیاری دەنگدانیان نەداوە".

ئاسۆی ڕووداوەکان!

بەڕێز مەسعوود ڕەجەوی لە پەیامێکدا روو لە خەڵکی ئێران و هێزە شۆڕشگێڕەکان رایگەیاند کە دروشمی دێرینی موقاومەت بریتی بووە لە "رووخاندنی دیکتاتۆرییەت" و دەرئەنجامی کردەیی دۆخی ئێستا بۆ ئێمە، گڕگرتن و گڕدانی راپەڕینەکانە. بە هەموو شێوەیەک ئامادەکاری بۆ بکەن و بۆ کەمی مەزانن. شۆڕشگێڕان سەردەکەون".

دوا وشە!

بەڕەوچوونی شانۆی هەڵبژاردن لە ئێران، جارێکیتر ئەوپەڕی لاوازبوونی دیکتاتۆرییەتی ویلایەتی فەقیهیی نیشان دا و ئەرکی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتییە کە دان بە داواکاریی خەڵکی ئێراندا بنێت بە گۆڕینی رژێم لە ئێران و پێویستە بەرەسمی ناسینی مافی ڕەوای گەل بخاتە بەرنامەی کاری خۆیەوە و رژیمی ویلایەتی فەقیهی بە دەسەڵاتێکی ناشەرعی رابگەیەنێت! لێهاتوویی نەتەوە یەکگرتووەکان لە هەنگاوێکی وادا دەردەکەویت و پێگەی راستەقینەی بەم شێوەیە تۆمار دەکرێت!

بۆ هەشتی مارس. شیعری سوهەیلا مێهەمی

دوێنێ:

کە ڕووخان لە مندا ڕەواتە
یا خنکان دەخزێنیتە خەیاڵمەوە

بە سووتانی خەونەکانم
شەوق بەردەدەیتە شەوگارت

کراسێکیی سپیی و
بە باڵای ئارەزوومدا شۆڕ

تۆ پیاوی تەنیاییەکانم نەبووی
پێدەکەنیت و پەتیی هیواکانمت هەڵدەخست!

باڵندە نەبووم
گەرمیانێک نەعرەتەی ئاسمان بم
لە قووڵایی ئایەتەکانی ئازاردا
چەماومە چۆڵاییەکانت/

ئەمڕۆ:

لە بەتاڵەتی دوێنێ
نەوەستاوە من
درەختم ، چاوت لە لقەکانمە؟
ئاسمانێک شین ئەدوێ

ڕووانینێک کۆک کە بە چاوتە
کەروێشکەی هەنگاوم بە زەویندا

لـە هـەر کـەلـێنی بـریـنـێکـمەوە
چڵ دەدا ، نـوور.........

سـنـە
سوهـەیلا مـێـهـەمی